

PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY

Poslanecká sněmovna

2009

V. volební období

858

Zpráva

předsedy dočasné komise Poslanecké sněmovny pro řešení majetkových otázek
mezi státem a církvemi a náboženskými společnostmi

o činnosti komise v době od 13. června 2008 do 31. března 2009

Zpráva předsedy dočasné komise Poslanecké sněmovny pro řešení majetkových otázek mezi státem a církvemi a náboženskými společnostmi o činnosti komise v době od 13. června 2008 do 31. března 2009

Dne 9. dubna 2008 vláda předložila do Poslanecké sněmovny návrh zákona o zmírnění některých majetkových křivd způsobených církvím a náboženským společnostem v době nesvobody, o vypořádání majetkových vztahů mezi státem a církvemi a náboženskými společnostmi a o změně některých zákonů (zákon o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi), sněmovní tisk č. 482. 29. dubna 2008 proběhlo první čtení návrhu zákona, v jehož průběhu zazněl návrh na zamítnutí návrhu zákona (návrh nebyl schválen, když se pro něj ze 184 přítomných poslanců vyslovilo 90 poslanců), návrh na vrácení k dopracování návrhu zákona (návrh nebyl schválen, když se pro něj ze 184 přítomných poslanců vyslovilo 90 poslanců) a návrh na přijetí usnesení: *"Poslanecká sněmovna přerušuje a odročuje projednání tohoto návrhu do doby doplnění zákona či důvodové zprávy o vymezení rozsahu vydávaného majetku (výčet či definice) a ocenění nevydávaného majetku, to je stanovení rozsahu finanční náhrady vládou."* Toto usnesení č. 774 bylo schváleno, když se pro něj ze 184 přítomných poslanců vyslovilo 93 poslanců.

Dne 13. června 2008 Poslanecká sněmovna svým usnesením č. 808 zřídila dočasnou komisi Poslanecké sněmovny pro řešení majetkových otázek mezi státem a církvemi a náboženskými společnostmi a uložila jí:

- předložit Poslanecké sněmovně stanovisko k posouzení rozsahu a způsobu řešení majetkových otázek mezi státem a církvemi a náboženskými společnostmi podle vládního návrhu zákona o zmírnění některých majetkových křivd způsobených církvím a náboženským společnostem v době nesvobody, o vypořádání majetkových vztahů mezi státem a církvemi a náboženskými společnostmi a o změně některých zákonů (zákon o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi), sněmovní tisk 482,
- předložit Poslanecké sněmovně návrh věcného řešení majetkových otázek mezi státem a církvemi a náboženskými společnostmi.

Dne 25. června 2008 Poslanecká sněmovna svým usnesením č. 824 zvolila 12 členů dočasné komise Poslanecké sněmovny pro řešení majetkových otázek mezi státem a církvemi a náboženskými společnostmi a svým usnesením č. 835 zvolila předsedou komise Jana Kasala. Následně proběhla první schůze komise, na které byli zvoleni dva místopředsedové dočasné komise - poslanci Michal Hašek a Marek Benda.

Dne 22. července 2008 proběhla druhá schůze dočasné komise, během níž bylo přijato usnesení: ***Dočasná komise pro řešení majetkových otázek mezi státem a církvemi a náboženskými společnostmi souhlasí s tím, že má být církvím a náboženským společnostem vydáno a nahrazeno to, co vlastnily nebo měly vlastnit k datu 25. února 1948.*** (Hlasování č.: 02/002: 10 - 0 - 1)

Dne 20. srpna 2008 proběhla třetí schůze dočasné komise za účasti ministrů kultury a zemědělství, předsedy ČUZK a zástupců České biskupské konference a Ekumenické rady církví. V průběhu jednání věnovala komise pozornost zejména problematice právní povahy majetku církevních právnických osob, a to na základě analýz zpracovaných vědeckými

institucemi a Parlamentním institutem. Tyto analýzy tvoří **Přílohu 1** této zprávy. V návaznosti na to přijala komise usnesení: ***Dočasná komise pro řešení majetkových otázek mezi státem a církvemi a náboženskými společnostmi bere na vědomí obsah zpracovaných právních expertíz dotýkajících se problematiky církevního majetku a informací Parlamentního institutu shrnující závěry těchto expertíz.*** (Hlasování č.: 03/ 002: 8 - 0 - 1)

V průběhu následné diskuse ke způsobu odhadu zestátněného církevního majetku konstatoval předseda ČUZK, že úplná verifikace předložených podkladů by si vyžádala detailní zpracování údajů ze všech 13 tisíc katastrálních území v ČR. Zde by se jednalo odhadem o více než 15 tisíc knihovních vložek. Z těchto údajů by se musela vytvořit databáze obsahující i parcelní výměry a tyto teprve porovnat se stávající evidencí. Náročnost takových prací je možné odhadnout na cca 200 člověkoroků. Ministr Gandalovič uvedl, že dle probíhající lustrace půdy, kterou provádějí pozemkové úřady, bylo zjištěno, že blokačním ustanovením zákona o půdě je dotčeno cca 43 - 45 tis. ha půdy. Již nyní je tedy zřejmé, že dle zjištění ministerstva je pozemků blokových ustanovením § 29 zákona o půdě více, než kolik jich nárokují oprávněné církevní právnické osoby. Komise poté přijala usnesení: ***Dočasná komise pro řešení majetkových otázek mezi státem a církvemi a náboženskými společnostmi bere na vědomí materiál "Evidence původního církevního majetku provedená církvemi a náboženskými společnostmi v období od roku 1990 - do roku 2007".*** (Hlasování č.: 03/ 003 11 - 0 - 0)

Dne 23. října 2008 proběhla čtvrtá schůze dočasné komise za účasti ministrů kultury a zemědělství, předsedy ČUZK, zástupců České biskupské konference a Ekumenické rady církví a děkana Národohospodářské fakulty Vysoké školy ekonomické v Praze. Ministerstvo kultury zpracovalo na základě požadavku poslance Vítězslava Jandáka materiál "Výdaje na církev a náboženské společnosti od roku 1948", který tvoří **přílohu č. 2** této zprávy. Dále byl členům komise předložen podkladový materiál zpracovaný společností *Ernst & Young* - Kvalitativní komentář algoritmu užitého ze strany církví a náboženských společností pro odhad hodnoty zabaveného církevního majetku. Tento posudek společnosti *Ernst & Young* tvoří **přílohu č. 3** této zprávy.

Dne 27. listopadu 2008 proběhla pátá schůze dočasné komise. Děkan Národohospodářské fakulty VŠE zde prezentoval závěry analýzy zpracované na základě požadavku poslance Vítězslava Jandáka. Výdaje státu na činnost církví v letech 1948 - 1989 odpovídají částce 42,5 mld. Kč (přepočteno na ceny r. 2007). Kvalifikovaný odhad ušlého zisku ze zestátněného církevního majetku za období 1948 - 2007 činí 141,4 mld. Kč, a to při zohlednění průměrné míry zdanění ve výši 24 %. Hodnota patronátů, které přešly na základě zákona č. 218/1949 Sb. na stát byla vyčíslena na 87,8 mld. Kč. Celkové kladné saldo z pohledu státu tak činí 168, 6 mld. Kč. Presentace této analýzy tvoří **přílohu č. 4** této zprávy. Komise následně přijala usnesení: ***Dočasná komise pro řešení majetkových otázek mezi státem a církvemi a náboženskými společnostmi bere na vědomí závěry expertní analýzy zpracované Národohospodářskou fakultou Vysoké školy ekonomické v Praze ve znění předneseném děkanem fakulty Doc. Schwarzem.*** (Hlasování č.: 05/ 002 : 8 - 0 - 1)

V průběhu další diskuse se členové komise věnovali zejména problematice ocenění hodnoty zestátněného církevního majetku a přijali k tomu usnesení: ***Dočasná komise pro řešení majetkových otázek mezi státem a církvemi a náboženskými společnostmi žádá ministerstvo kultury, aby ve smyslu závěrů materiálu zpracovaného společností Ernst & Young nechalo zpracovat analýzu definující algoritmus, jehož prostřednictvím by bylo možné zpřesnit ocenění majetku, který byl ve vlastnictví oprávněných církevních právnických osob.*** (Hlasování č.: 05/ 003; 8 - 0 - 1)

Dalším bodem jednání byla problematika splácení finanční náhrady za nevydávány majetek. K tomu náměstek ministra financí Ing. Janota objasnil, že původní návrh vycházel z varianty šedesátileté splátky jistiny 83 mld. Kč. Při úročení 4,85 % dosahuje celková částka za celé období výše 270 mld. Kč, ročně tedy 5,63 mld. Kč. Pokud by se zkrátila doba splácení např. na 20 let s desetiletým přechodným obdobím, pak by se již jednalo o částku 138 mld. Kč. Komise k tomu přijala usnesení: ***Dočasná komise pro řešení majetkových otázek mezi státem a církvemi a náboženskými společnostmi žádá ministerstvo kultury, aby zadalo Národohospodářské fakultě Vysoké školy ekonomické v Praze zpracování analýzy obsahující škálu možností splácení finanční náhrady vyplácené ze státního rozpočtu oprávněným církvím a náboženským společnostem, s vyloučením kurzových a dalších měnových rizik.*** (Hlasování č.: 05/ 004; 7 - 0 - 0)

Dne 12. února 2009 proběhla šestá schůze dočasné komise. Zástupci společností *Ernst & Young* předložili materiál, který pojednává o stavu prací vedoucích k navržení algoritmu k ocenění zestátněného majetku církevních právnických osob. Principiálně se autoři studie shodují s přístupem použitým ve vládním návrhu zákona. Při ocenění je třeba u likvidních položek vycházet z tržní hodnoty, a to zejména u zemědělských pozemků. V ostatních případech by měla být použita výnosová metoda, event. nákladová metoda. Vždy však bude zapotřebí určitých zjednodušení. Přesné zjištění všech těchto údajů by si vyžádalo desítky až stovky člověkolet. Tento materiál zpracovaný společností *Ernst & Young* tvoří **přílohu č. 5** této zprávy. K tomu přijala komise usnesení: ***Dočasná komise pro řešení majetkových otázek mezi státem a církvemi a náboženskými společnostmi bere na vědomí přílohu průběžné zprávy zpracované společností Ernst & Young, včetně doplňujících informací zástupců zpracovatele.*** (Hlasování č.: 06/ 001; 10 - 0 - 0) Dále se komise zabývala materiálem zpracovaným Parlamentním institutem k problematice ústavních limitů účelového určení vyplácených kompenzací. Ředitelka Parlamentního institutu zastává názor, že v zásadě by bylo možné určitým způsobem účelově vázat část vyplácených finančních prostředků, a to s odkazem na princip proporcionality, kdy se vychází ze skutečnosti, že předložený návrh zákona povede ke zlepšení stávajícího postavení církví a jejich vztahu ke státu. Vždy však bude rozhodující definice účelu a jeho vztahu k cíli definovanému v zákoně. Stanovisko Parlamentního institutu k této otázce tvoří **přílohu č. 6** této zprávy.

Dne 26. března 2009 proběhla sedmá a zároveň poslední schůze dočasné komise. V jejím průběhu se členové komise věnovali zejména otázce dalšího postupu při formulaci stanovisek k vládnímu návrhu zákona. Zástupci sociální demokracie předložili návrh na usnesení ve kterém se doporučuje, aby Poslanecká sněmovna návrh zákona zamítla. Předseda komise předložil návrh na usnesení, ve kterém by komise konstatovala, že aproximativní způsob odhadu hodnoty majetku, z něhož vychází návrh zákona o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi je - s ohledem na dostupné podklady pro vyjádření hodnoty předmětného majetku - objektivním a spravedlivým postupem, z něhož by návrh zákona měl vycházet. Dále předseda komise vyzval členy k formulaci návrhů změn, které by mohly být do návrhu zákona zapracovány. Sám předseda komise konstatoval, že si dokáže představit i alternativní postup, který by byl založen na postupném odblokování majetku církevních právnických osob. Komise následně přijala usnesení ***Dočasná komise pro řešení majetkových otázek mezi státem a církvemi a náboženskými společnostmi doporučuje Poslanecké sněmovně zamítnout návrh zákona o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi (sněmovní tisk č. 482).*** (Hlasování č.: 07/ 003; 7 - 5 - 0). Po další diskusi pak komise přijala usnesení: ***Dočasná komise pro řešení majetkových otázek mezi státem a církvemi a náboženskými společnostmi navrhuje Poslanecké sněmovně doporučit vládě, aby zahájila nové kolo jednání s církvemi a náboženskými společnostmi s cílem najít takový způsob narovnání, který bude objektivně a prokazatelně vycházet z hodnoty bývalého***

majetku církví a náboženských společností, který tyto vlastnily k 25. 2. 1948. (Hlasování č.: 07/ 005; 9 - 0 - 3)

V závěru jednání komise vyslechla informaci velvyslance České republiky u Svatého stolce Dr. Vošalíka o stavu ratifikace Smlouvy mezi Českou republikou a Svatým stolicí o úpravě vzájemných vztahů. Pan velvyslanec konstatoval, že Smlouva je podepsána a v souladu se zásadami mezinárodního práva mají smluvní strany v takovém případě - pokud neučiní jasné prohlášení, že se necítí smlouvou býti vázány - povinnost zdržet se jakéhokoliv jednání, které by směřovalo proti smyslu a proti účelu smlouvy.

Přehled příloh:

Příloha č. 1:	analýzy dotýkající se právní povahy majetku církevních právnických osob
Příloha č. 2:	materiál "Výdaje na církve a náboženské společnosti od roku 1948" zpracovaný Ministerstvem kultury ČR
Příloha č. 3	materiál "Kvalitativní komentář algoritmu užitého ze strany církví a náboženských společností pro odhad hodnoty zabaveného církevního majetku" zpracovaný společností <i>Ernst & Young</i>
Příloha č. 4	materiál "Odpovědi na otázky Dočasné komise PSP ČR pro řešení majetkových otázek mezi státem a církvemi" zpracovaný Národohospodářskou fakultou Vysoké školy ekonomické v Praze
Příloha č. 5:	materiál "Asistence v oblasti ocenění nevydáváného majetku, jímž se zabývá Dočasné komise PSP ČR pro řešení majetkových otázek mezi státem a církvemi: návrh oceňovacího algoritmu" zpracovaný společností <i>Ernst & Young</i>
Příloha č. 6	materiál "Ústavní konformita účelového určení finančních náhrad církvím " zpracovaný Parlamentním institutem

Návrh na usnesení:

"Poslanecká sněmovna Parlamentu bere na vědomí zprávu předsedy dočasné komise Poslanecké sněmovny pro řešení majetkových otázek mezi státem a církvemi a náboženskými společnostmi o činnosti komise v době od 13. června 2008 do 31. března 2009."

Jan Kasal v.r.

předseda komise